

REGELGEVING BIJ ONTBOSSING

Agentschap voor
Natuur en Bos

Inhoudstafel

Inleiding	4
1 Principe 1: ontbossing is verboden, tenzij anders is bepaald in het Bosdecreet	5
Ontheffing van het ontbossingsverbod	6
Maar wat is nu precies 'ontbossen'?	8
2 Principe 2: als ontbossing niet verboden is, dan is een stedenbouwkundige vergunning vereist	9
3 Principe 3: zonder compensatie geen stedenbouwkundige vergunning voor ontbossing of geen verkavelingsvergunning voor beboste gronden	10
A. Geen stedenbouwkundige vergunning voor ontbossen zonder compensatie	10
B. Geen verkavelingsvergunning voor beboste gronden zonder compensatie	11
C. Enkele aandachtspunten	11
4 Praktisch: wie doet wat?	12
A. Wie is compensatie verschuldigd?	12
B. Hoe compenseren?	12
1) De compensatie in natura	12
2) De financiële compensatie	16
3) De combinatiecompensatie	16
C. Goedkeuring of aanpassing van het compensatievoorstel	16
D. Attest / controle	17

Inleiding

In Vlaanderen bedraagt de totale bosoppervlakte 146.381 ha. Dat komt overeen met een bosindex (= aandeel van de totale landoppervlakte van het Vlaamse Gewest) van 10,8 %. Hiermee is Vlaanderen een van de bosarmste streken in Europa. Om ons bos zo goed mogelijk te bewaren en te beschermen, en om ervoor te zorgen dat het kostbare bosareaal niet verder afneemt, heeft de Vlaamse Overheid de ontbossing aan een strenge regeling onderworpen.

Die regeling bevat drie grote principes.

1. Ontbossing is verboden, tenzij anders is bepaald in het Bosdecreet van 13 juni 1990.
2. Als ontbossing niet verboden is, dan is een stedenbouwkundige vergunning vereist.
3. Een stedenbouwkundige vergunning voor ontbossing of een verkavelingsvergunning voor beboste gronden kan niet verleend worden zonder compensatie.

Het Vlaams Parlement is uitgegaan van een principieel verbod op ontbossingen. Waar het Vlaams Parlement een dergelijk verbod evenwel maatschappelijk niet aanvaardbaar achtte, heeft het uitzonderingen op dit verbod toegestaan. Bij de bespreking van principe 1 worden deze uitzonderingen toegelicht. Overigens gelden ook ten aanzien van de principes 2 en 3 uitzonderingen, waarover verder meer.

De stedenbouwkundige vergunningsplicht maakt dat de vergunningverlenende overheid onder meer kan en moet nagaan of de aangevraagde ontbossing in overeenstemming is met de geldende ruimtelijke functies, de goede plaatselijke ordening niet in het gedrang brengt en of de schade aan de natuur in het concrete geval niet geheel of ten dele vermijdbaar is.

De compensatieplicht heeft tot doel dat voor elk terrein waarvoor de vergunning tot ontbossing wordt verleend, elders minstens een gelijke oppervlakte wordt bebost. Dat kan rechtstreeks, of onrechtstreeks door een financiële bijdrage aan het Bossencompensatiefonds van de Vlaamse Overheid.

Deze brochure geeft een overzicht van de reglementering en begeleidt u bij het vervullen van de formaliteiten voor de compensatieregeling.

Principe 1:

Ontbossing is verboden, tenzij anders is bepaald in het Bosdecreet

Een stedenbouwkundige vergunning tot ontbossing kan niet worden verleend wegens het ontbossingsverbod, tenzij de ontbossing noodzakelijk is:

- o met het oog op de uitvoering van handelingen van algemeen belang¹.
- o in zones met de bestemming woongebied in de ruime zin², industriegebied in de ruime zin³, of in een met die zones gelijk te stellen ruimtelijke bestemming⁴. Hiertoe dient men naar de bestemmingsvoorschriften van het geldende plan van aanleg of ruimtelijk uitvoeringsplan te kijken.
- o op de uitvoerbare delen van een niet-vervallen vergunde verkaveling.
- o in functie van vastgestelde instandhoudingsdoelstellingen, opgemaakt voor speciale beschermingszones (SBZ's) of voor beschermde soorten op grond van het decreet. Deze bepaling heeft pas uitwerking nadat de instandhoudingsdoelstellingen per SBZ bij besluit vastgesteld zijn.

Buiten deze vier situaties geldt er nog steeds een ontbossingsverbod⁵. Het betreft evenwel een relatief verbod. Concreet betekent dat dat men bij het Agentschap voor Natuur en Bos van de Vlaamse Overheid een verzoek kan indienen tot ontheffing van het ontbossingsverbod.

¹ De handelingen van algemeen belang vindt men opgesomd in het besluit van de Vlaamse regering van 5 mei 2000 tot aanwijzing van de werken, handelingen of wijzigingen van algemeen belang en tot regeling van het vooroverleg met de Vlaamse Bouwmeester (Belgisch Staatsblad 19mei 2000). Dit besluit werd meerdere malen gewijzigd. Zie www.ruimtelijke_ordering.be

² Met 'woongebied in de ruime zin' worden alle woongebieden bedoeld die in de artikelen 5 en 6 van het Koninklijk Besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen nader worden bepaald: de woongebieden, de woonuitbreidingsgebieden, de woongebieden die in overdruk een nadere aanwijzing bevatten omtrent de dichtheid ('gebieden met grote dichtheid', 'gebieden met middelgrote dichtheid', 'gebieden met geringe dichtheid' en 'woonparken') en die die in overdruk de nadere aanwijzing 'woongebied met een landelijk karakter' of 'gebieden en plaatsen van culturele, historische en/of esthetischewaarde' omvatten.

³ Met 'industriegebied in de ruime zin' worden alle industriegebieden bedoeld die nader bepaald worden in artikel 8 van het in voetnoot 2 vermelde besluit. Dat artikel bepaalt dat voor de industriegebieden de volgende aanwijzingen kunnen worden gegeven: 'de gebieden voor vervuilende industrieën', 'de gebieden voor milieubelastende industrieën' en 'de gebieden voor ambachtelijke bedrijven en de gebieden voor kleine en middelgrote ondernemingen'.

⁴ Met zones met een ruimtelijke bestemming die 'gelijk te stellen' is met woongebied in de ruime zin en industriegebied in de ruime zin worden zones bedoeld met een ruimtelijke bestemming die noch in de voetnoten 2 of 3 wordt vermeld, noch tot een der andere in het Koninklijk Besluit van 28 december 1972 vermelde bestemmingen behoort, maar waarvan het bestemmingsvoorschrift wel aansluit bij of gelijk op die van woongebied of industriegebied in de ruime zin. Het gaat dus om een bestemming die eigen is aan het plan van aanleg of ruimtelijk uitvoeringsplan in kwestie. Men zal dan ook het bestemmingsvoorschrift van de zone in kwestie moeten raadplegen en dit leggen naast dat van 'industriegebied in de ruime zin' of 'woongebied in de ruime zin' om er zich van te vergewissen of het gelijk te stellen is met een van die bestemmingen.

⁵ Er dient echter geen stedenbouwkundige vergunning tot ontbossing aangevraagd te worden als het een ontbossing betreft in een natuureservaat met een goedgekeurd beheerplan en de ontbossing in dit beheerplan is opgenomen. Voor de beheerplannen goedgekeurd na 1 januari 2009 geldt deze vrijstelling van vergunningsplicht slechts voor zover de ontbossing noodzakelijk is voor het behoud, het herstel of de ontwikkeling van een of meerdere habitats, vermeld in bijlage I van het decreet Natuurbehoud of van een of meerdere habitats van soorten, vermeld in bijlage II, III of IV van het zelfde decreet.

Ontheffing van het ontbossingsverbod

De Vlaamse minister, bevoegd voor het natuurbehoud, kan een ontheffing van het ontbossingsverbod verlenen op individueel en gemotiveerd verzoek. Die ontheffing moet bij het Agentschap voor Natuur en Bos worden aangevraagd met een aangetekende brief, die de volgende elementen bevat.

1. De identiteit van de eigenaar of houder van het zakelijk recht en zo nodig de identiteit van de aanvrager of gevolmachtigd beheerder. In dat laatste geval moet een geschreven volmacht worden toegevoegd. Bij een bedrijf of vereniging wordt best een afschrift van de statuten toegevoegd, zodat duidelijk is wie de bewindvoerder is.
2. Een grondige motivatie tot afwijking van het verbod op ontbossing: de aanvrager moet duidelijk argumenteren waarom in dit specifieke geval van het ontbossingsverbod kan worden afgeweken. Enkel opgave van de reden van de ontbossing volstaat niet.
3. Een door de aanvrager ondertekende situatietekening op een kopie van een stafkaart met schaal 1/25000, met vermelding van de straatnaam of de gangbare plaatsnaam.
4. De gegevens van de percelen in kwestie:
 - a een uittreksel uit de kadastrale legger
 - b de bestemming volgens het geldende plan van aanleg of ruimtelijk uitvoeringsplan
 - c de eventuele bescherming als landschap
 - d beschrijving en situering op kaart (schaal 1/5000) van de geplande werkzaamheden: hieruit moet duidelijk blijken over welke oppervlakte de geplande ontbossing zich uitstrekt. Bij voorkeur wordt er ook een gedetailleerd ontbossingsplan (bijv. op schaal 1/500) toegevoegd, zodat er volledige duidelijkheid is over de te ontbossen oppervlakte.
 - e het eventuele beheerplan waaraan de percelen onderworpen zijn
 - f of er voor het gebied al dan niet een natuurrichtplan overeenkomstig artikel 48 en 50 van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu opgesteld moet worden of van toepassing is
 - g de te ontbossen oppervlakte, uitgedrukt in m², waarvoor de ontheffing wordt aangevraagd.
5. Een ecologische evaluatie van de gevolgen van de voorgestelde ingreep en de hieraan gekoppelde maatregelen die worden voorgesteld ter naleving van de zorgplicht, opgelegd door artikel 14 en 16 van het Natuurdecreet. Dat omvat:
 - a voldoende gegevens voor de ambtenaar om te kunnen inschatten welk type bos er verdwijnt en wat de impact daarvan is op de omgeving
 - b maatregelen ter naleving van de zorgplicht. Dat kan zijn:
 - er wordt een degelijk voorstel ingediend voor een compenserende bebossing in het kader van de zorgplicht. Volgende elementen moeten gevoegd worden bij het bebossingsvoorstel:
 - Eigendomstitel
 - Situeringsplan
 - Kadastraal plan
 - Beplantingsplan (Situatieschets)
 - Kopie van vereiste vergunningen
 - er wordt aangetoond dat de ontbossing tot een minimum beperkt blijft
 - zoveel mogelijk ecologisch waardevolle natuurelementen blijven behouden.
 - c voor ontbossing op terreinen gelegen in een SBZ⁶: een 'passende beoordeling' in uitvoering van art.36 ter, §3 van het Natuurdecreet. Hierbij wordt onderzocht of de geplande ontbossing een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van de speciale beschermingszone kan veroorzaken.

⁶ SBZ: speciale beschermingszone: gebied aangewezen door de Vlaamse regering in toepassing van de Vogelrichtlijn of de Habitatrichtlijn, Natuurdecreet, art.2

6. Voor een ontbossing groter dan 3 ha is voorafgaand aan de ontheffing het opstellen van een milieueffectrapport vereist of er dient een ontheffing van de mer-plicht bekomen te zijn⁷. Bij ontbossingen die onderworpen zijn aan de mer-plicht en gelegen zijn in een speciale beschermingszone, gebeurt de passende beoordeling in het kader van de milieueffectrapportage⁸.

De minister beslist, na advies van het Agentschap voor Natuur en Bos, om de ontheffing al dan niet toe te staan. In de praktijk heeft de minister deze bevoegdheid gedelegeerd naar de administrateur-generaal van het Agentschap voor Natuur en Bos.

Indien de ontheffing wordt toegestaan, kan de bij principe 2 besproken stedenbouwkundige vergunning voor ontbossing worden aangevraagd. Een kopie van de beslissing tot ontheffing moet dan wel bij die vergunningsaanvraag gevoegd worden.

Het verkrijgen van de ontheffing op het verbod tot ontbossing betekent dus niet dat men al kan beginnen met het uitvoeren van de ontbossing. Daarvoor is immers een stedenbouwkundige vergunning nodig.

⁷ Besluit van de Vlaamse regering van 10 december 2004 houdende vaststelling van de categorieën van projecten onderworpen aan milieueffectrapportage (Belgisch Staatsblad 17 februari 2005) .

⁸ Natuurdecreet, art.36ter, §3, 4de lid

Wat is nu precies 'ontbossen'?

Volgens het Bosdecreet is ontbossen:

'iedere handeling waardoor een bos geheel of gedeeltelijk verdwijnt en aan de grond een andere bestemming of gebruik wordt gegeven'.

De wettelijke basis voor de stedenbouwkundige vergunningsplicht voor ontbossen is te vinden in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening. Artikel 4.2.1, 3° bepaalt dat een stedenbouwkundige vergunning vereist is voor "ontbossen in de zin van het Bosdecreet van 13 juni 1990 van alle met bomen begroeide oppervlakten bedoeld in art. 3, §1 en §2 van het decreet."

Bossen worden in het Bosdecreet, artikel 3 § 1 en 2, gedefinieerd als:

- o grondoppervlakten waarvan de bomen en de houtachtige struikvegetaties het belangrijkste bestanddeel uitmaken, waartoe een eigen fauna en flora behoren en die één of meer functies vervullen
- o de kaalvlakten, voorheen met bos bezet, die tot het bos blijven behoren
- o niet-beboste oppervlakten die nodig zijn voor het behoud van het bos, zoals de boswegen
- o bestendig bosvrije oppervlakten of stroken en recreatieve uitrustingen binnen het bos
- o de aanplantingen die hoofdzakelijk bestemd zijn voor de houtvoortbrengst, onder meer die van populier en wilg.

Of een met bomen begroeide oppervlakte beantwoordt aan deze definitie en dus als bos beschouwd kan worden in de zin van het Bosdecreet, hangt dus niet af van de ruimtelijke bestemming van het gebied waarin die oppervlakte gelegen is.

Principe 2:

Als ontbossing niet verboden is, dan is een stedenbouwkundige vergunning vereist

In de drie algemene situaties, opgesomd bij principe 1, geldt geen ontbossingsverbod. Dat betekent dat de mogelijkheid bestaat een stedenbouwkundige vergunning te verkrijgen. Dat laatste is ook het geval in elke andere situatie als iemand voor een bepaald werk of een bepaalde handeling een ontheffing van het ontbossingsverbod heeft verkregen vanwege de administrateur-generaal van het Agentschap voor Natuur en Bos.

In al deze situaties moet dus een stedenbouwkundige vergunning voor ontbossing aangevraagd worden.

Particulieren moeten hun aanvraag richten aan het college van burgemeester en schepenen.

Aanvragen van overheden, en aanvragen met het oog op de uitvoering van werkzaamheden van algemeen belang in de zin van de wetgeving inzake de ruimtelijke ordening, moeten worden ingediend bij de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar van de provincie waarin het te ontbossen terrein gelegen is. De vermelde ambtenaren maken deel uit van het departement RWO (Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed). Dat is de voor stedenbouw bevoegde administratie van de Vlaamse Overheid. Wanneer het gaat over mer-plichtige werken (bijv. ontbossing >3ha) dan wordt de aanvraag behandeld door de gedelegeerd stedenbouwkundig ambtenaar van het departement RWO in Brussel of in sommige gevallen door de minister in delegatie van de Vlaamse regering.

Het college van burgemeester en schepenen of, naar gelang van het geval, de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar, is verplicht de vergunningsaanvraag voor advies aan het Agentschap voor Natuur en Bos voor te leggen. Die moet binnen 30 dagen advies uitbrengen. Doet ze dit niet, dan wordt het advies geacht gunstig te zijn.

Bij ontbossingen van meer dan 3 ha moet de aanvrager een milieueffectrapport⁹ opstellen, voor zover dit nog niet gebeurd was voorafgaand aan het indienen van een aanvraag tot bekomen van een ontheffing van het ontbossingsverbod. Dat rapport moet bij de aanvraag van stedenbouwkundige vergunning gevoegd worden.

⁹ Besluit van de Vlaamse regering van 10 december 2004 houdende vaststelling van de categorieën van projecten onderworpen aan de milieueffectrapportage (Belgisch Staatsblad 17 februari 2005)

Principe 3:

Zonder compensatie geen stedenbouwkundige vergunning tot ontbossing of geen verkavelingsvergunning voor beboste gronden

A Geen stedenbouwkundige vergunning tot ontbossing zonder compensatie

* U krijgt geen stedenbouwkundige vergunning tot ontbossing zonder een goedgekeurd compensatievoorstel.

De aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning tot ontbossing moet dus samengaan met een compensatievoorstel, dat wordt uitgewerkt in het formulier 'Compensatiemaatregelen bij ontbossing, in te vullen door de aanvrager van een stedenbouwkundige vergunning tot ontbossing'. De vergunningverlenende overheid stuurt dat formulier dan samen met de stedenbouwkundige vergunning voor advies en goedkeuring naar de provinciale dienst van het Agentschap voor Natuur en Bos. Pas nadat het voorstel goedgekeurd is, kan de vergunning worden verleend. **Het goedgekeurd compensatievoorstel geldt immers als voorwaarde bij de stedenbouwkundige vergunning.**

* Uitzonderingen op de verplichting tot compensatie:

1) **Ontbossing voor woningbouw wordt om sociale redenen vrijgesteld van de compensatieplicht voor de eerste 5 are van de ontbossing. Daartoe moeten alle volgende voorwaarden vervuld zijn:**

- het kadastraal perceel moet kleiner zijn dan 12 are;
- het perceel moet volgens het geldende plan van aanleg of ruimtelijk uitvoeringsplan gelegen zijn in woongebied in de ruime zin of in een zone met een daarmee gelijk te stellen bestemming;
- de aanvrager van de stedenbouwkundige vergunning moet een natuurlijke persoon zijn, d.w.z. geen rechtspersoon (vzw, bvba, enzovoort);
- de aanvrager heeft op de datum van zijn aanvraag niet al de volle eigendom van een woning;
- de aanvrager heeft niet eerder van deze vrijstelling genoten.

2) **De compensatieplicht geldt niet voor ontbossing van gronden die spontaan verlost zijn na het van kracht worden (op 8 oktober 1990) van het Bosdecreet en de leeftijd van 22 jaar nog niet hebben bereikt.**

Als een na 8 oktober 1990 ontstane spontane verlossing eenmaal de leeftijd van 22 jaar heeft bereikt of als de spontane verlossing dateert van voor 8 oktober 1990 (onafhankelijk van de huidige leeftijd), dan kan een stedenbouwkundige vergunning voor ontbossing niet verleend worden zonder compensatie.

3) **De compensatieplicht geldt niet voor ontbossing van gronden die gelegen zijn binnen een vergunde verkaveling waarvan de vergunning is aangevraagd na 23 maart 2001, voor zover de te ontbossen oppervlakte al gecompenseerd werd door de verkavelaar, die hiervan een attest kan voorleggen.**

Aanvragen tot het verkrijgen van een stedenbouwkundige vergunning voor ontbossing van een oppervlakte die gecompenseerd werd door de verkavelaar, zijn niet alleen vrijgesteld van de compensatieplicht, maar ook van het verplichte advies van het Agentschap voor Natuur en Bos.

Sinds het van kracht worden van de Vlaamse Codex Ruimtelijke ordening op 1 september 2009 geldt de verkavelingsvergunning ook als stedenbouwkundige vergunning voor de ontbossing, indien die ontbossing voorzien is in de verkavelingsvergunning). (art. 4.2.17). Indien de houder van de verkavelingsvergunning de vergunde ontbossing niet heeft uitgevoerd, dan mag de individuele bouwheer op grond van de verkavelingsvergunning deze ontbossing uitvoeren, zonder daarvoor een aparte stedenbouwkundige vergunning aan te vragen. De vergunning is immers een zakelijk recht en dus verbonden aan het onroerend goed en niet aan de persoon.

B Geen verkavelingsvergunning voor beboste gronden zonder compensatie

De compensatieplicht geldt ook voor de aanvrager van een verkavelingsvergunning, als de verkaveling in een deels of geheel bebost terrein is gelegen.

*** De verkavelaar moet compensatie geven voor iedere beboste oppervlakte binnen de verkaveling, zowel de oppervlakte van de kavels als de oppervlakte waarop werkzaamheden door de verkavelaar moeten worden uitgevoerd (de aanleg van wegen, van ruimten van openbaar nut en dergelijke meer).**

De verkavelaar kan in zijn verkavelingsaanvraag wel de te behouden beboste groene ruimten aanduiden. Die mag hij in mindering brengen van de te compenseren oppervlakte.

De verkavelaar duidt dus zelf aan wat ontbost kan worden en wat als bos behouden moet blijven.

Als het behoud van bepaalde beboste ruimten aanvaard wordt, wordt dat nadien opgenomen in de verkavelingsvoorschriften. Voor alle te ontbossen delen wordt een compensatie voorgesteld.

De verkavelingsaanvraag moet dus samengaan met een compensatievoorstel, dat omschreven wordt in het formulier 'Compensatiemaatregelen bij verkaveling van geheel of ten dele beboste grond'. De vergunningverlenende overheid stuurt dit formulier dan samen met de verkavelingsaanvraag voor advies en goedkeuring naar de provinciale dienst van het Agentschap voor Natuur en Bos. Het goedgekeurd compensatievoorstel geldt immers als voorwaarde bij de verkavelingsvergunning. De houder van de verkavelingsvergunning is dus zelf tot de compensatie verplicht, ook als het een derde (bij uitstek de koper van een kavel) is, die later tot ontbossing zal overgaan.

*** De verkregen verkavelingsvergunning laat slechts vervreemding van een kavel toe nadat de volledige compensatie is vervuld.**

De kavels mogen dus slechts verkocht worden, nadat de verkavelaar de volledige compensatie vervuld heeft. Om dit aan te tonen moet de verkavelaar bij het Agentschap voor Natuur en Bos een attest vragen dat dan bij de verkoopakte van elk lot gevoegd wordt.

C Enkele aandachtspunten

De compensatie maakt integraal deel uit van de afgeleverde vergunning en moet in de voorwaarden van deze vergunning opgenomen worden. Als de aanvrager niet akkoord gaat met de voorwaarden, opgelegd in de vergunning, moet hij gebruik maken van de administratieve beroepsprocedure, die in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening is vastgesteld.

Praktisch

Wie doet wat?

A Wie is compensatie verschuldigd?

- 0 Iedereen die een aanvraag doet voor het verkrijgen van een **stedenbouwkundige vergunning** voor een ontbossing en niet vrijgesteld is van de compensatieplicht, moet bij zijn aanvraag een compensatievoorstel voegen dat ingevuld wordt op een daartoe bestemd formulier.
- 0 Ook als een vergunning wordt aangevraagd om een bouwmisdrijf te regulariseren moet een compensatievoorstel bijgevoegd worden als er in het verleden ontbost werd om de werkzaamheden uit te voeren. Dat geldt ook voor onwettige ontbossingen uit het verleden die men wil rechtzetten.
- 0 Iedereen die een aanvraag doet voor het verkrijgen van een **verkavelingsvergunning** voor geheel of ten dele beboste gronden, moet bij zijn verkavelingsaanvraag een compensatievoorstel voegen dat ingevuld wordt op een daartoe bestemd formulier.

B Hoe compenseren?

Er bestaan drie mogelijkheden tot compensatie: in natura, financieel of een combinatie van de twee.

1) De compensatie in natura:

De compensatie in natura houdt in dat u de ontbossing compenseert door nieuwe terreinen te bebossen of door een derde te laten bebossen. Een derde kan zich immers garant stellen om de compenserende bebossing in de plaats van de aanvrager uit te voeren. Een verklaring in die zin dient op het formulier te worden aangebracht (zie pag. 23).

De beboste oppervlakte moet gelijk zijn aan de ontboste oppervlakte, vermenigvuldigd met een compensatiefactor.

De **compensatiefactor** hangt af van de ecologische waarde van het bos, waarbij de samenstelling van de boomsoorten als criterium geldt. Het Agentschap voor Natuur en Bos kan mee de compensatiefactor helpen bepalen.

Compensatiefactor 1: niet-inheems loofbos of naaldbos, waarvan het grondvlak uit minstens 80 % niet-inheems loofhout, naalddhout of een menging hiervan bestaat.

Compensatiefactor 1,5: gemengd bos (naalddhout en loofhout), waarvan het grondvlak van het inheems loofhout tussen 20 en 80 % ligt.

Compensatiefactor 2: inheems loofbos, waarvan het grondvlak uit minstens 80 % inheems loofhout bestaat.

Wat is het grondvlak?

Dat is de som van de gezamenlijke oppervlakte van de stamdoorsneden van de bomen op het perceel, gemeten op 1,5 meter hoogte en uitgedrukt in vierkante meter per hectare.

Wat zijn inheemse loofboomsoorten?

Tot deze soort behoren onder andere: zomereik, wintereik, es, beuk, zoete kers, haagbeuk, linde, olm, zwarte els, gewone esdoorn, wilg, ratelpopulier, grauwe abeel en berk.

Bestanden waarvan de opperetage uit minstens 75 % cultuurpopulier (o.a. canadapopulier) bestaat, vallen in de klasse niet-inheems loofbos en hebben dus een compensatiefactor 1.

Waar mag je bebossen?

Terreinen komen in aanmerking voor een compenserende bebossing als ze volgens het geldende plan van aanleg of ruimtelijk uitvoeringsplan gelegen zijn in:

- groengebied,
- natuurontwikkelingsgebied,
- parkgebied,
- buffergebied,
- bosgebied,
- bosuitbreidingsgebied,
- agrarisch gebied,
- recreatiegebied,
- gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen
- een bestemmingsgebied dat met één van de hierboven vermelde zones vergelijkbaar is.

Het ligt voor de hand dat deze terreinen nog niet bebost mogen zijn. Evenmin mag het gaan om terreinen die al bebost of herbebost moeten worden als gevolg van een vroeger aangegane verbintenis of een gerechtelijke beslissing.

Terreinen waarvoor een subsidie voor de bebossing aangevraagd wordt of toegekend is komen niet in aanmerking.

Termijnen

- De compenserende bebossing moet uitgevoerd zijn uiterlijk twee jaar na de datum waarop de stedenbouwkundige vergunning mag worden gebruikt. Normaal is dat 35 dagen na de aanplakking van de vergunning (de aanplakking gebeurt maximaal 10 dagen na de datum van de vergunning)
- De compenserende bebossing moet minstens 25 jaar in stand worden gehouden en uitgevoerd worden volgens een door het Agentschap voor Natuur en Bos goedgekeurd plan.
- Diegene die de compenserende bebossing uitvoert moet dat minstens 30 dagen voor de compenserende bebossing wordt uitgevoerd, melden aan het Agentschap voor Natuur en Bos.

Vergunningen en adviezen, noodzakelijk bij een bebossing

Naar gelang van de ruimtelijke bestemming van het te bebossen terrein zijn verschillende vergunningen en adviezen noodzakelijk, voor tot een bebossing mag worden overgegaan:

* In het kader van het *Veldwetboek*¹⁰ en het *Bosdecreet*

Vergunning van het college van burgemeester en schepenen: deze vergunning is vereist voor bebossing in agrarisch gebied, vallei- of brongebied, en wordt zowel door privé-personen als door openbare besturen aangevraagd. Door de wijziging van art. 48 en 87 van het Bosdecreet via het decreet houdende diverse bepalingen inzake leefmilieu en natuur van 20 april 2012 moet de gemeente voorafgaand aan het verlenen van de vergunning het advies inwinnen van de Afdeling Duurzame Landbouwonwikkeling (Vlaamse Overheid). Dat advies moet verstrekt worden binnen de 20 dagen na de datum van verzending van de adviesaanvraag. Het advies is niet bindend. Bij gebrek aan advies binnen de 20 dagen wordt het geacht gunstig te zijn.

* In het kader van het *Natuurdecreet*:

Voor een bebossing buiten VEN:

- *individuele afwijking van de verbodsbepalingen voor het wijzigen van vegetatie*¹¹: wanneer zich op de te bebossen percelen holle wegen, graften, bronnen, historisch permanent grasland¹², met inbegrip van het daaraan verbonden microreliëf en poelen (in groengebieden, parkgebieden, buffergebieden of bosgebieden of in beschermd landschap of in het beschermingsgebied Poldercomplex (BE 2500932) en het Zwin (BE2501033), voor zover er voor deze gebieden geen afwijkende instandhoudingsdoelstellingen zijn vastgelegd), vennen en heiden, moerassen en waterrijke gebieden of duinvegetaties bevinden geldt er een verbod tot wijzigen van de vegetatie. Een individuele afwijking kan toegestaan worden, door het Agentschap voor Natuur en Bos. De aanvraag wordt ingediend bij de provinciale dienst van het Agentschap voor Natuur en Bos, die het met haar advies aan het afdelingshoofd Beleid voorlegt.
- *natuurvergunning*¹³: deze vergunning is noodzakelijk als de te bebossen percelen gelegen zijn in groengebied, parkgebied, buffergebied, bosgebied, natuurontwikkelingsgebied, vallei- of brongebied, agrarisch gebied met ecologisch belang of waarde, agrarisch gebied met bijzondere waarde, beschermde duingebieden, Vogelrichtlijn- of Ramsargebied, Habitatrichtlijngebied, voorzover de bebossing zal leiden tot:
 - vernietiging, beschadiging of doen afsterven van de aanwezige vegetatie
 - wijzigen van het reliëf
 - wijzigen van de waterhuishouding
 - Wijzigen van historisch permanente grasland met inbegrip van het daaraan verbonden microreliëf en poelen, indien deze gelegen zijn in valleigebieden, brongebieden, natuurontwikkelingsgebieden, agrarische gebieden met ecologisch belang of met bijzondere waarde, Habitat- en Vogelrichtlijngebieden en Ramsar-gebieden voor zoverre het historisch permanent grasland binnen deze perimeter als habitat is opgenomen;
 - Rooien of verwijderen en het beschadigen van houtachtige beplantingen
 - Wijzigen van de vegetatie horende bij de kleine landschapselementen met inbegrip van het wijzigen van vegetatie van perceelsrandbegroeiingen en sloten

Voor de laatste 2 werken dien de aanvrager ook in het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON) en de landschappelijk waardevolle agrarische gebieden een natuurvergunning aan te vragen.

¹⁰ Veldwetboek, art.35bis, §5

¹¹ Besluit van de Vlaamse regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, art.7 en 10

¹² Historisch permanent grasland: is een halfnatuurlijke vegetatie bestaande uit grasland gekenmerkt door het langdurige grondgebruik als grasweide, hooiweide of wisselweide met ofwel cultuurhistorische waarde, ofwel een soortenrijke vegetatie van kruiden en grassoorten waarbij het milieu gekenmerkt wordt door aanwezigheid van sloten, greppels, poelen, uitgesproken microreliëf, bronnen of kwelzones (ND art. 2, 5°). Bijlage I bij het BVR houdende maatregelen ter uitvoering van het gebiedsgericht natuurbeleid omvat een indicatieve lijst van karteringseenheden op de Biologische Waarderingskaart die vallen onder het begrip historisch permanent grasland.

¹³ Zelfde besluit, art.8 en 9

Deze natuurvergunning dient door privé-personen aangevraagd te worden bij het college van burgemeester en schepenen. Openbare besturen vragen deze vergunning aan bij de bestendige deputatie. De vergunningverlenende instantie dient hierbij het advies van het Agentschap voor Natuur en Bos in te winnen.

In de volgende gevallen gelden het hierboven beschreven verbod of de natuurvergunningsplicht niet, indien er aan de zorgplicht (Natuurdecreet art. 14 en 16) wordt voldaan en aan de bepalingen van art.36 ter van het natuurdecreet inzake bescherming van speciale beschermingszones:

- Wanneer de beplantingen (bosuitbreiding of aanleg van KLE's) opgenomen zijn in een goedgekeurd bos- of natuurbeheerplan, een goedgekeurd landinrichtingsplan, een goedgekeurd natuurinrichtingsproject, een goedgekeurd natuurrichtplan, een goedgekeurd landschapsbeheerplan¹⁴, een goedgekeurd kavelplan in toepassing van de wet op de ruilverkaveling.
- Op huiskavels van een vergunde woning en/of bedrijfsgebouw en gelegen binnen een straal van maximum 100 meter rondom de vergunde woning en/of bedrijfsgebouw voor zover ze respectievelijk bewoond of in gebruik zijn. Deze straal wordt beperkt tot 50 meter in groengebied, parkgebied, buffergebied of bosgebied. Voor zover gelegen binnen groengebieden, parkgebieden, buffergebieden en bosgebieden wordt dit beperkt tot het kadastraal perceel van de vergunde woning en/of bedrijfsgebouw met een maximale straal van 50 meter rondom de vergunde woning en/of bedrijfsgebouw.
- Wanneer de aanplantingen worden uitgevoerd op basis van een regelmatige bouwvergunning afgeleverd na advies van het Agentschap voor Natuur en Bos

Voor een bebossing in VEN:

- Binnen het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) is het wijzigen van vegetaties¹⁵, inclusief meerjarige cultuurgewassen¹⁶ of kleine landschapselementen¹⁷ verboden (Natuurdecreet art. 25, §3, 2°). (Er geldt hierbij ook een verbod op reliëfwijziging en drainage). Volgens art.6 van het maatregelenbesluit is er bovendien een verbod op het gebruik van exoten. Dat verbod geldt niet wanneer de beplantingen opgenomen zijn in een goedgekeurd beheerplan of wanneer de exoten aangeplant worden omwille van specifieke cultuurhistorische redenen. Een ontheffing van het verbod tot wijzigen van de vegetatie kan verleend worden door het Agentschap voor Natuur en Bos.¹⁸ Wanneer voor de bebossing een natuurvergunning gevraagd wordt, dan kan met toepassing van art. 31, §2 van het maatregelenbesluit (BVR houdende maatregelen ter uitvoering van het gebiedsgericht natuurbeleid dd. 21.11.2003) een positief advies van het Agentschap voor Natuur en Bos gelden als een ontheffing op de VEN-verboden, op voorwaarde dat in de verleende vergunning de eventueel opgelegde voorwaarden in het advies als bindende voorwaarden bij de vergunning opneemt.

* In het kader van het Landschappendecreet:

*advies Onroerend Erfgoed*¹⁹ (Vlaamse Overheid): dit advies is noodzakelijk als de te bebossen percelen gelegen zijn in een beschermd landschap. Dit advies wordt aangevraagd door de vergunningverlenende instantie en geldt zowel voor privé-personen als voor openbare besturen.

Wanneer dus ook een natuurvergunning of een vergunning volgens het veldwetboek nodig is, dan wordt dit advies gevraagd door de gemeente. Wanneer bij het Agentschap voor Natuur en Bos een ontheffing van de verbodsbepalingen tot het wijzigen van vegetatie of een ontheffing van de VEN-verboden wordt aangevraagd, dan zal het agentschap zelf het advies van Onroerend Erfgoed moeten aanvragen.

¹⁴ decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg

¹⁵ Een vegetatie is in deze context een natuurlijke en halfnatuurlijke begroeiing met alle spontaan gevestigde kruid-, struweel- en bosbegroeiingen.

¹⁶ Meerjarige cultuurgewassen zijn gewassen die verbouwd worden voor economische doeleinden, inclusief braakgronden kaderend in het Europees landbouwbeleid, met uitzondering van historisch permanent grasland en van bossen conform het Bosdecreet

¹⁷ Kleine landschapselementen (KLE) zijn in deze context wettelijk gedefinieerd als lijn- of puntvormige elementen met inbegrip van de bijbehorende vegetaties die deel uit maken van de natuur. Voorbeelden: bermen, bomen, bosjes, bronnen, dijken, graften, houtkanten, heggen, holle wegen, hoogstamboomgaarden, perceelsrandbegroeiingen, sloten, struwelen, poelen, veedrinkputten en waterlopen. Zie ook de verklarende woordenlijst.

¹⁸ Natuurdecreet, art.25,§3,2°

¹⁹ Decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, art.14,§3

Wanneer er voor de bebossing geen vergunning of ontheffing nodig is, moet de aanvrager zelf de toestemming vragen aan Agentschap Ruimte en Erfgoed, team Onroerend Erfgoed.

- Indien de te bebossen percelen aangeduid zijn als definitieve ankerplaats of erfgoedlandschap en de aanvrager is een administratieve overheid, dan moet er bij de aanvraag een motiveringsnota gevoegd worden conform het BVR van 9 mei 2008 tot bepaling van nadere regels voor de zorgplicht betreffende definitief aangeduide ankerplaatsen en erfgoedlandschappen.
- Indien de bebossing in strijd kan zijn met de beschermingsvoorschriften van een beschermd stads- of dorpsgezicht²⁰ of een archeologische zone²¹, dan moet de aanvrager ook een machtiging of vergunning bekomen van het agentschap Ruimte en Erfgoed, team Onroerend Erfgoed.

2) De financiële compensatie:

Het is ook mogelijk om in plaats van een compensatie in natura uit te voeren, een bosbehoudsbijdrage te betalen. De bijdrage wordt gestort in het Bossencompensatiefonds van de Vlaamse Overheid.

De financiële compensatie wordt als volgt berekend: de oppervlakte van de ontbossing in vierkante meter, vermenigvuldigd met de compensatiefactor en vermenigvuldigd met 1,98 euro per vierkante meter.

Termijn

De bosbehoudsbijdrage moet worden betaald binnen vier maanden na de datum waarop de stedenbouwkundige vergunning mag worden gebruikt.

Normaal is dat 35 dagen na de aanplakking van de vergunning (de aanplakking gebeurt maximaal 10 dagen na de datum van de vergunning). De betalingstermijn begint dus te lopen ten laatste 45 dagen na de datum van de vergunning.

De compensatie wordt betaald via het bij de vergunning gevoegde overschrijvingsformulier.

3) De combinatiecompensatie:

Zoals al is gezegd, kan de ontbossing ook worden gecompenseerd via een combinatie van bebossing - al dan niet door een derde - en betaling van een bosbehoudsbijdrage.

C Goedkeuring of aanpassing van het boscompensatievoorstel

Het Agentschap voor Natuur en Bos ontvangt het boscompensatievoorstel tegelijkertijd met de adviesvraag van de gemeente over de aanvraag voor een vergunning tot ontbossing.

Wanneer het agentschap oordeelt dat het compensatievoorstel moet aangepast worden, dan stelt het de aanvrager hiervan schriftelijk op de hoogte, met kopie naar de vergunningverlenende overheid.

De aanvrager kan binnen de 14 dagen na ontvangst bezwaren tegen deze aanpassing of een alternatief compensatievoorstel aan het agentschap overmaken. De adviestermijn van 30 dagen wordt gedurende de periode vanaf de kennisgeving van de aanpassing voor maximaal 14 dagen opgeschort. Het agentschap onderzoekt de bezwaren of het alternatief compensatievoorstel en neemt maximaal 14 dagen na de kennisgeving een definitieve beslissing over het compensatievoorstel.

De bezwaren van de aanvrager of het alternatief compensatievoorstel mogen niet leiden tot een grondige wijziging van de vergunningsaanvraag. In dat geval moet de aanvrager een nieuwe gewijzigde vergunningsaanvraag indienen bij de vergunningverlenende instantie.

²⁰ Decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, art.11,§4

²¹ Decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, art.25

Het goedgekeurde of aangepaste compensatievoorstel moet als een bindende voorwaarde opgenomen worden in de stedenbouwkundige vergunning of de verkavelingsvergunning. **Geen vergunning kan worden verleend zonder een door het Agentschap voor Natuur en Bos goedgekeurd of aangepast compensatievoorstel, dat als voorwaarde bij de vergunning moet opgenomen worden.**

Wanneer de vergunningverlenende instantie de ontbossing voor een andere oppervlakte toestaat dan vermeld in het goedgekeurde of aangepast compensatievoorstel, dan moet het compensatievoorstel opnieuw aan het Agentschap voor Natuur en Bos voorgelegd worden, met de vraag om het aan te passen naar de gewenste bosoppervlakte. Het is belangrijk dat de te compenseren bosoppervlakte overeenstemt met de vergunde te ontbossen oppervlakte. **De vergunningverlenende instantie heeft zelf niet de bevoegdheid om het compensatievoorstel aan te passen.**

D Attest/controlle

- Als de compenserende bebossing volledig is uitgevoerd en door het Agentschap voor Natuur en Bos ter plaatse werd gecontroleerd, kan dat op verzoek van de vergunninghouder door het Agentschap voor Natuur en Bos geattesteerd worden.

- Bij een verkavelingsaanvraag kan op verzoek van de vergunninghouder een attest worden afgeleverd door het Agentschap voor Natuur en Bos, dat bevestigt dat de compensatiemaatregelen vervuld zijn (zowel bij een compensatie in natura als bij een financiële compensatie). **Dat attest moet bij de verkoopakte van de kavel gevoegd worden. Zonder dit attest mogen de kavels niet verkocht worden!**

- Vijf jaar na het afleveren van een attest voor een compenserende bebossing voert het agentschap voor Natuur en Bos een controle ter plaatse uit. Als het agentschap vaststelt dat de aanplanting niet geslaagd is, kan het de bebossing ambtshalve uitvoeren of een beroep hiervoor doen op derden. De kosten van die werkzaamheden en van het onderhoud gedurende vijf jaar na de aanplanting zullen dan op de aanvrager worden verhaald. Een aanplanting wordt pas als geslaagd beschouwd als ten minste 80 % van het aangeplante stamtal bij de controle nog in leven is en die levende bomen en struiken regelmatig gespreid over het terrein voorkomen.

Adressen

Agentschap voor Natuur en Bos (ANB)

Centrale Diensten

Koning Albert II-laan 20 bus 8
1000 Brussel
tel. 02 553 81 02
fax 02 553 81 05

De Provinciale Diensten in uw buurt zijn:

ANB - Antwerpen

Gebouw Anna Bijns
Lange Kievitstraat 111/113 bus 63
2018 Antwerpen
Tel. 03 224 62 62
Fax 03 224 60 90
Celverantwoordelijke Beleid: Joris Janssens - 03 224 62 54
Regiobeheerder Turnhoutse Kempen: Patrick Engels - 014 63 93 63
Regiobeheerder Antwerpse Kempen: Guy Heutz - 03 224 62 50
Regiobeheerder Schelde-Neteland: Wim De Maeyer - 03 224 62 49
Regiobeheerder Netebronnen-Zuiderkempen: Hildegard Quintens - 014 63 93 62
E-mail ant.anb@vlaanderen.be

ANB - Limburg

Koningin Astridlaan 50 bus 5
3500 Hasselt
Tel. 011 74 24 50
Fax 011 74 24 99
Celverantwoordelijke Beleid: Kurt Michiels - 011 74 24 76
Regiobeheerder Lage Kempen: Dries Gorissen - 011 73 41 50
Regiobeheerder West- en Midden-Limburg: Tom Hoebrechts - 011 74 24 66
Regiobeheerder Zuid-Limburg: Ghislain Mees - 011 74 25 03
Regiobeheerder Noordoost-Limburg: Guido Winters - 089 46 21 31
Regiobeheerder Hoge Kempen: Bert Vanholen a.i. - 011 74 24 65
E-mail lim.anb@vlaanderen.be

ANB - Oost-Vlaanderen

Gebr. Van Eyckstraat 4-6
9000 Gent
Tel. 09 265 46 40
Fax 09 265 45 88
Celverantwoordelijke Beleid: Viviane Vanden Bil - 09 265 46 40
Regiobeheerder Oost-Vlaanderen Noord: Tom Maes - 09 265 45 92
Regiobeheerder Oost-Vlaanderen Zuid: Xavier Coppens - 09 265 46 41
E-mail ovl.anb@vlaanderen.be

ANB - Vlaams-Brabant

Diestsepoort 6, bus 75
3000 Leuven
Tel. 016 66 63 00
Fax 016 66 63 05
Celverantwoordelijke Beleid: Maarten Van den Eynde - 016 66 63 00
Regiobeheerder Groene Gordel: Gert Verbruggen - 02 454 86 33
Regiobeheerder Groenendaal: Patrick Huvenne - 02 658 24 60
Regiobeheerder Meerdaal: Bart Meuleman - 016 38 89 82
Regiobeheerder Hageland: Frank Saey - 016 24 17 44
E-mail vbr.anb@vlaanderen.be

ANB - West-Vlaanderen

Jacob van Maerlantgebouw
Koning Albert I-laan 1/2 bus 74
8200 Brugge (Sint-Michiels)
Tel. 050 24 77 40
Fax 050 24 77 45
Celverantwoordelijke Beleid: Danny Maddelein - 050 24 77 80
Regiobeheerder Kust: Evi Dewulf a.i. - 050 45 42 80
Regiobeheerder Brugge-Leiestreek: Theo Vitse - 050 45 41 58
Regiobeheerder Polders-Heuvelland: Wim Pauwels a.i. - 050 45 42 80
E-mail wvl.anb@vlaanderen.be

Colofon

Samenstelling
ir. Annemie Clarysse, Agentschap voor Natuur en Bos

Verantwoordelijk uitgever
Dirk Bogaert, Koning Albert II-laan 20 bus 8, 1000 Brussel

Grafische vormgeving
Patrick Van den Berghe, Agentschap voor Natuur en Bos

Depotnummer: D/2002/3241/088

